بۆ رازیکردنی ژنەکەی تووشی تاوانیش بوو

سەباح بەسەرهاتەکەی دەگێڕێتەوە

شەو درەنگ بوو، بەندییەکان ئەوانەی حوکمدرابوون لە دەوری یەك كۆببوینەوە و گوێیان لەبەسەرهاتی (سەباح)ی داماو دەگرت. بەندییەکان کردبوویانە عادەت شەو ناشەوێك. یان لە نێوان چەند شەوێکدا، درەنگە وەخت سەریان بەیەکەوە دەنا و دادەنیشتن و بەسەرهاتی ژیانی خۆیان بۆ یەك دەگێڕایەوە، جاری وا هەبوو، بەندییەك ئەوەندە بە تاسەوە بەسەرهاتەکەی خۆی دەگێڕایەوە، ئەوجا ئەگەر هەمووی راست بوایە یان بەشێکی راست بایە و بەشەکەی تری زادەی خەیاڵی بەندییەکە و حاڵەتە دەروونییەکەی بوایە، هەم بەخۆم و هەم بەندییە هاوڕێیەکانی ئەوانەی لە دەوری دادەنیشتن و گوێیان لێدەگرت، فرمێسك بەچاویاندا دەهاتە خوارێ. ئەو شەوە نۆرەی (سەباح) بوو، کە بەسەرهاتی گرتن و حوکمدانەکەی بگێڕێتەوە. (سەباح) دوو ساڵ حوکم درابوو، زۆری ماوەی حوکمەکەی بەسەر بردبوو، هەر مانگێکی مابوو، بەڵام تا ئەو ماوەیەش حەزی نەدەکرد باسی بەسەرهاتی خۆی بکات. بەڵام ئەو شەوە هەموو هاوڕێکانی تینیان بۆی هێنابوو و وازیان لێنەدەهێنا. لەخۆشی ئەوەش کەچی وای نەماوە ئازاد بکرێت، بۆیە هاتبووە ژێر باری داواکارییەکانی هاوڕێیەکانی. (سەباح) سەرەتا لە پەیوەندی خۆی و هاوسەرەکەی دەستی پێکرد و بەمشێوەیە دەستی بە گێڕانەوەی کرد و گوتی: من تەمەنم گەیشتبووە (٢٤) ساڵی هێشتا ژنم نەهێنابوو. باوکم سەری خستبووە سەرم و وازی لێنەدەهێنام و دەیگوت دەبێ ژن بێنی. چەندی گوتم باوکە جارێ وەختی ژنهێنان نییە و خۆ چ پەکم لەسەر ژنهێنان نەکەوتووە و نانم لەسەر سێڵ نەسووتاوە. نەخێر کاکە وازی لێنەدەهێنام. رۆژێ سەد جاران دەیگوت: ئاخر تۆ پیاو نیت، بڵێ بۆ ژن ناهێنی، لەچیت کەمە. دەمگوت باوکە پیاوم و لە هیچیشم کەم نییە، بەڵام من نەحەزم بە ژنهێنانە و نەبیرشم لێکردۆتەوە. سوودی نەبوو. بەدایکمی گوت، دەبێ بە مانگێك ژنێکی هەر بۆ بدۆزیتەوە. سەرتان نەیەشەنم، کچێکی سێ ساڵ لە خۆم گەورەتریان بۆ دۆزیمەوە. ئەوەی ناوونیشانی کچەی بە دایکم گوتبوو، ژنێکی ناسیاومان بوو. خوا بیگرێ، کچەکەی لە جوانیان کردبووە شا جوان، لە هێمنی و سەنگینی و بێ وەییان کردبووە فریشتە. کوڕە لە کابانیان نازانم کردبوویە چی..!! ئینجا ما دایکم بێتە بن کلێشەم، ئەویش هێندەی بەسەرداگوت، چاوی وەهایە و دەم و لوتی وەهایە، ئەوە باڵایەتی، ئەوە قژیەتی، ئەوە دەسترەنگینی و خانەدانییەتی، هەر مەپرسە، ئەوەندەی وەسف کرد، خەریکبوو لە تەیرەکەی مەلای مەشهور بچێت. باشە ئاخیرییەکەی رازی کردم بیبینم، وای لێهات بینین و نەبینینی وەکو یەکی لێهات.

هیچی بە قسە نەکردم، لە ماوەیەکی کورتتدا هەموو شتێکی بڕاندەوە. ناچاریان کردم مارەی بکەم، پاشان گواستمەوە. جارێ نازانم کە من چ بەڵایەکی خودام هێناوە، دایکم گوتی: کوڕم خانووی ئێمە گەورە و دوو نهۆمە، رازی نیمە لەماڵ بچیتە دەر، ئەمە نهۆمی سەرەوەیە و لە هیچی کەم نییە. هەموو کەلوپەلەکانت دەبەیە ئەوێ. باشە ماڵم لە نهۆمی سەرەوە دانا. من کوڕە تاقانەی دایك وباوکم بووم. لە دایکم بیستبوو، دوای لەدایکبوونی من دایکم تووشی نەخۆشییەك هاتبوو، پزیشك پێی گوتبوو ئەگەر منداڵدانت دەرنەهێنی تووشی شێرپەنجەی منداڵدان دەبیت، ناچار بە نەشتەرگەری منداڵدانیان بۆ دەرهێنابوو. لەبەر هەندێ دوای بوونی من چیتر منداڵی نەدەبوو.

ئا: باوکی میدیا

ئەوجا لەسەرینی ئەمەوە دایکم و باوکم حەزیان دەکرد زوو ژن بێنم و منداڵ بنێمەوە. سەرەتای ژنهێنانم دایکم زۆر نازی ژنەکەمی دەکێشـــا. تەنانەت نەیدەهێشـــت چێشـــتیش ساز بکات. هەربەخـــۆی لێیدەنا و بۆی ئامـــادە دەکردین. بەڵام دەمدیـــت ژنەکەم بەچـــاوی خزمەتکار تەماشـــای دایکم دەکات. رۆژێك بە ژنەکەمم گوت کە ناوی (سوهام) بوو، بەسە ئیتر خۆت چێشـــت لێبنێ، جوان نییە دایکم خواردنمان بۆ ســـاز بکات، کەچی لە وەڵامدا پێی گوتم: بۆ تۆ من بەخزمەتکاری دایکت دەزانی، وەڵڵا یەك رۆژ من چێشت لێنانێم. بووە مشتومڕمان دایکم پێی زانی، گوتی: کوڕم قەیدی ناکا هەر خۆم چێشـــت لێدەنێم. وازی لێبێنـــە. گوتم: کچێ دایە ئەوە هەڵەیە، ئەو ژنە دوایی بە من راست نابێتەوە. تۆش ناتوانـــی لەگەڵیدا هەڵبکەی، لێت دەبێتە بەڵا، دایکـــم گوێی پێنەدا. ئینجا فێربـــوو لـــە جلوبەرگی خـــۆی زیاتر هیچی دیکەی نەدەشووشـــت. دایکم جلوبەرگی منی دەشووشت. وردە وردە ناکۆکیمان دەستی پێکرد. ژنێك ئامادە نەبێ خواردنێکت بۆ ئامادە بکات، جلوبەرگت بشـــوات، هیـــچ کارو وەزیفەیەکی نەبێ، ئەی باشـــە ئەو ژنـــە چ دەکات، چەند جارێك بە قسەی خۆش هەوڵم لەگەڵیدا نەهاتە رایێ. هەڕەشەم لێیکرد، هەر نەهات، لێمدا، هەر سوودی نەبوو. کاکە وایلێهاتبوو دەبوو من قسە نەکەم تا ئەو جێنو و قسەی ناشیرین نەکات.

دانانی ماڵی سەربەخۆ

(ســـەباح) لە گێڕانەوەی بەســـەرهاتەکەی تۆزێك وەســـتا، جگەرەیەکی داگیرساند و دوو مژی قوڵی لێدا. هاوڕێیەکیان دۆلکە ئاوێکی هێنا و پەرداخێك ئاوی بۆ (ســـەباح) تێکرد و ئەویش فڕی کرد و گەرووی خۆی پێتەڕ کرد. ئەوجا دووبارە دەستی بە قسە کردەوە و گوتی: ئـــەو ژنە لێم ببـــوە دەرد و بەڵا، هەرچیم بۆی دەکرد رازی نەدەبوو. کە داواکارییەکی هەبوایە، زوو بۆیـــم جێبەجێ دەکـــرد و دەمگوت بەڵکو رەفتاری خۆی دەگۆڕێت، رۆژێك باش دەبوو، دە رۆژ خراپ دەبوو. ماوەیەك دەیگوت: ئەگەر ماڵی خۆمان بکەین. ناهێڵم هیچ کێشـــەیەك لەماڵەکەمان هەبێ، بـــەڵام هەتا لێرە بین من ئاسوودە نیم لەبەر ئەوەی دایکت خۆ لە ژیانمان هەڵدەقورتێنێ. گوتم: باشە بابە، لەگەڵ ئەوەش کە سوور دەزانم دایکم فریشتەیەکە بۆ خۆی و تۆ تەنیا هەنجەتی پێدەگری، بەڵام کێشە نییە ئەوا ماڵی سەربەخۆشـــت بۆ دەکەم، قیروسیا، خانوویەکـــم بە کرێ گرت، ناچـــار بووم، هەم دەوامی وەزیفە بکەم و هەمیش ئێواران یارمەتی باوکم بدەم و یارمەتی لە باوکم وەربگرم ئیدارەم پێ هەڵســـوڕێنم، ئەمجـــارە هەنجەتی بە زێڕ گـــرت و هەموو رۆژێ پرتـــەو بۆڵەی دەرکرد و دەیگوت: بزانە ژنی خەڵکی هەمووی پاوەن و خڵخاڵ و رســـتە و لیرە و نازانم چی وچیان بەخۆوە کردووە، منیش لـــە چەند پارچەیەکی بچـــوك زیاتر هیچم نییە، حـــەزم لێیە خڵخاڵم بـــۆی بکەی، ماوەیەکیش فێر ببـــوو ناوە ناوە دەیگوت مۆبایلەکەم بۆ بگۆڕە، ئامێرێکی ترم بۆ بکڕە و ئەو مواسەفاتانەی هەبێ. ئیتر وردە وردە کەوتمە ژێر قەرز. شەو و رۆژ راکە راکەم بوو پێڕانەدەگەیشتم، نەمدەزانی داواکارییەکانی ئـــەو جێبەجێ بکەم، یـــان قەرزەکانی بدەمەوە. چەنـــد جارێك لەگـــەڵ خاوەن قـــەرزەکان بووە ناکۆکیمان و شـــکایەت و شـــکایەتکاری هەر جارەش باوکم قەرزەکانمی دەدایەوە و لە کێشەکە دەربازی دەکردم. ئیتر ئەم ژنە ماوەیەك بێدەنگ دەبـــوو، ماوەیەکی دیکە بەهانەی بەشـــتێکی ترەوە دەگرت و پرتە پرت و بۆڵە بۆڵی دەســـت پێدەکردەوە و مێشکی دەخواردم. دەمکردە شەڕ و فرتەنەیەك نەبێتەوە، کەچی هەر ئەو دەمی بوو، دەستی پێدەکردەوە و یان داواکارییەکانی دەبوایە جێبەجێ بکەم یان وازی لە بۆڵە بۆڵ نەدەهێنا و نەیدەبڕیەوە، چەندین جار لەگەڵ ماڵی باوکم قســـەم دەکرد. ئەوان لەم خراپتر بوون. هەمیشە پشـــتگیری ئەویان دەکرت، رۆژێك فشاریان بۆ نەهێنا، ئامۆژگاریان نەدەکرد، سەرزەنشـــتیان نەدەکرد، نەخێر هەموو جارێ من تاوانبار و ئەو بێتاوان و زولم لێکراو بوو. ئەمجارە خانم داوای مۆدێلـــی تازەی ئۆتۆمبیلی دەکرد، دەمگوت: ئاخر من پـــارە لە کوێ بێنـــم ئۆتۆمبیلت بۆ بکـــڕم، دەیگوت کەیفی خۆتـــە. دەی بە ملی شـــکاوم، ملم بـــۆ ئەو داوایەش کـــەچ کرد و ئۆتۆمبیلێکـــم بە قســـت بۆی کـــڕی، بەڵام ئەوەنـــدەم باش بوو، بەنـــاوی خۆمەوە کردبوو، مانگی یەکەم و دووەم قـــەرزی ئۆتۆمبیلم بە زەحمەت دا، مانگەکانی تر پارەکەم نەبوو بیدەم. کابرای خاوەن پیشانگا، کە ئۆتۆمبیلی بە قەرز پێدابـــووم، چەند جارێك ئـــاگاداری کردمەوە. هەر نەبوو بیدەم. قەرز کەڵەکە بوو، گەیشـــتە چوارمانگ. بە ژنەکەمم گـــوت: ئەوە چوار مانگە قەرزی ئۆتۆمبیلم لەسەر کەڵەکە بووە، با لەســـەر ئەو قەرزە نەچمە بەندیخانە، وەرە با بیفرۆشین و قەرزەکان بدەینەوە و ئۆتۆمبیلێکی هەرزانتـــرت بۆ دەکڕم، کەچی ئـــەو دەیگوت تـــۆ چ عەقڵێکت هەیە، من لـــەم ئۆتۆمبیلی مۆدێل تازەیە بچمە سەر ئۆتۆمبیلێکی مۆدێل خوارتر. کابرای خاوەن قەرزیش بەردەوام داوای قەرزەکەی دەکرد. نەمدەزانی چی پێ بڵێم، لە دڵی خۆمدا بڕیارمدا ئۆتۆمبیلەکە بفرۆشم و لە بن دەســـتی ژنەکەم دەربێنم، من ئەو نەخشەیەم هەبوو. خۆشـــم بە نیاز بووم، بە خاوەن قەرزەکە بڵێم وەرەوە ئۆتۆمبیلەکەم لێبکڕەوە، با بە زەرەیش بـــێ، قەیدی ناکا قەرزی خـــۆی لێبگێڕەوە و باقییەکەی ترم بدێ. دامنابوو ئێوارە تەلەفۆنی بـــۆ بکەم و بڕیارەکەی خۆمـــی پێ بڵێم. لەو خەیاڵاتەدا بـــووم کە زەنگی تەلەفۆنەکەم لێیدا و ســـەیری شاشـــەکەم کرد دیتم کابرای خاوەن قـــەرزە. کە وەڵامیم دایەوە بـــەو نیازە بووم کە پێی بڵێم ئێوارە بۆ چارەســـەرکردنی کێشـــەکە دێم، کەچی کابرا لەســـەر تەلەفۆنەکە دەستی بە قســـەی ناشـــیرین و جنێو کرد و گوتی لە کوێی وا من دێم و بزانە چۆن بە شەق و شەلاق ئەو قەرزەت لێدەســـتێنم، کابرا زۆر سووکایەتی پێکردم و زۆریش جنێوی ناشیرینی دا. قسەیەك لە من و یەکێك لەو، لەسەر تەلەفۆن شەڕێکی پێمان کرد، کابرا ســـوێندی بـــە تەڵاق خوارد گوتی وا دێم بۆ کوشـــتنت. دوای نیو کاتژمێر هاتە ماڵ، هاتمە دەرەوە خەڵکی گەڕەك زانیان کێشـــە روویداوە هاتبوونـــە دەرەوە. کابرا لەناو ئۆتۆمبیل هاتە خوارەوە، خۆی و دوو کەسی تر بوون، یەکســـەر بەرەو رووم هات و هەتا گرتی شەقەزللەیەکی لە بن گوێم دا. منیش تا گرتم مستێکم لە نێو چاوی دا. دووکەسەکەی تریش بۆم هاتن، دراوســـێکانم کە دیتبوویان بەسێیان هاتوونە لێمبدەن، دووکەســـەکەی تریان بەرزەت کرد و نەیانهێشـــت دەستم لێبوەشـــێنن. من و کابرای خاوەن قەرز بووە شـــەڕمان، لەپڕ هەر هێندەم زانی دەمانچەیەکی دەرهێنا و سواری کرد، منیش تاوم دایێ و زوو دەســـتیم گرت، چەند گوللەیەکی لەدەســـت تەقی و یەکێکی تریشـــی لەدەست تەقی و پشتاو پشت بەربۆوە و گوللیەکی دیکە تەقی و بەســـەری کەوت، هەر ئەو دەمی گیانی لەدەست دا. گوتم ئای قوڕم بەسەر تووشـــی چ بووم، یەکێك لە دوو زەلامەکەی تر کوڕی بوو، ئەویش دەمانچەی دەرهێنـــا و مـــن خۆم دایە پەنا و دوو ســـێ گوللەی تێگرتم و لەگەڵ گوللە تەقاندن بۆشم دەهات، دەمزانی ئەگەر نەیکوژم، مســـۆگەر هـــەر دەمکوژێ چـــارم نییە، ناچـــار بووم گوللەیەکم تێگرت بەســـەر دڵی کەوت ئەویش بەربۆوە و دوای چەند چرکەیەك ئەویش مرد. بەمجـــۆرە کەوتمە بەندیخانە و بە دوو ســـاڵ حوکم درام. ئیتر باوکم جەڵتە لێیدا و ئێستا و ئێســـتاش نیوەی جەستەی ئیفلیجە. ژنەکەش کە کەوتمە زیندان، هاتە ســـەردانم، کە جارێ حوکم نەدرابووم، منیش برادەرانی نێو زیندان و پۆلیســـەکانم کردە شایەد و سێ بەسێ تەڵاقم دا، ئێســـتاش وا لە نێو ئێوەدام و دوو ساڵە وا ژیان لەناو بەندیخانەدا بەســـەر دەبەم و لەناو ئێوەی ئازیـــز دام و چاوەڕێم حوکمەکەم تەواو بێ و بچمەوە لای دایك و باوکی ئازیزم.

سەرەتای ژنهێنانم دایکم زۆر نازی ژنەکەمی دەکێشا. تەنانەت نەیدەهێشت چێشتیش ساز بکات. هەربەخۆی لێیدەنا و بۆی ئامادە دەکردین

ناچار بووم، هەم دەوامی وەزیفە بکەم و هەمیش ئێواران یارمەتی باوکم بدەم و یارمەتی لە باوکم وەربگرم ئیدارەم پێ هەڵسوڕێنم

بـــۆچـــی ڕێـــگـــەی نـــ

لەنێو فایلەکانی دادگاوە

دۆڕاندنی داوا یاساییەکە

(شــەهاب) کە لە هۆڵــی دادگا هاتــە دەرەوە، تەواو تووڕە و پەرێشــان بوو، وەکو ئەوەی شــتێکی گەورەی لە دەســت دابێــت، یــا دۆڕاندبێت، خێزانی دووەمی(شەهاب) و برایەکی لەبــەردەم هۆڵــی دادگا لــە دەرەوە ڕاوەســتابوون و چاوەڕێی تەواوبوونی دادبینییەکەیان دەکرد، کە(شەهاب)یان دیت دەموچاوی مۆن و گرژبوو زانیان دادگا لەبەرژەوەنــدی ئــەو بڕیاری نــەداوە، ژنەکەی لێــی چووە پێش و لێی پرســی کە چ بوو؟ ئەویش پێی گوت: وەڵلا دادگا بــۆ ئەو بڕیاری دا و لایەنگــری لەو کرد، دەبێ ڕێگە بدەم(تارا)ی کچم ببینێ و هەفتەی جارێــك لە بەیانییەوە تــا ئێوارە لای خانم بمێنێتــەوە، دەوجــا وەرە خۆت مەکــۆڕە ئێوارە دەچمــە لای فلانە پارێزەر چەندی بوێ دەیدەمێ ئەگەر پێی بکرێ ئــەو حوکمەی دادگا لە دادگای پێداچوونەوە هەڵوەشێنێتەوە، بەخۆی و خێزانەکەی و براکەی لێیاندا ڕۆیشتن و هۆڵی دادگایان بەجێهێشت، ئێمەش کە لە نێو هۆڵی دادگا بووین و هەر لەسەرەتای دادبینییەکەوە گوێمان لە قســە و گوفتاری هەردوولا بوو، بە چاکمان زانی ئەو کێشــەیە بکەینە بابەتێکــی ڕۆژنامەوانــی و مەودا کۆمەڵایەتییەکانی کێشەی نێوان ئەم دوو ژن و مێــردە بخەینــە بەر دیدی خوێنەرانمان، بۆ ئەو مەبەســتەش لە ئافرەتەکە نزیك بووینەوە و مەبەستی خۆمــان تێگەیانــد و داوامان لێکرد کێشــەکەیمان بۆ باس بکات، ئەویش بەمشــێوەیە کێشەکەی خۆی بۆ باس کردین و گوتی: من ناوم(شنە)یە و ئەوە چوار ساڵە تەڵاقی خۆم لــەم کابرایە وەرگرتووە

و لێکجیابووینەتــەوە، تــازە تەمەنم (٣٣) ساڵە و پتر لە هەشت ساڵ ژن و مێرد بووین، ئەو حەوت ساڵان لەمن گەورەتربوو، بەڕاســتی ژیانێکی تاڵم لەگەڵی بەســەر برد، ڕۆژێکی خۆشم لەگەڵی نە بردە سەر، پیاوێکی ڕەزیل و پارە پەرســت، تووڕە و هەموو کات هەڵچوو، نیگەران و شــپرزە بوو، هەتا خواستمی دار و بەردی بەگژ دایك و باوکم وەنا، خزم و کەسی دنیای هێنایە تکا و ڕجا، کە بوومە خێزانیشی هەر مانگی یەکەم خۆش بوو، ئیتر خۆشیم لەگەڵیدا نەما، هیچیش نەیدەکوشتم، ئــەو دڵپیســییەی، بە قســەی ئەو بایــە دەبوو من هەر لــەماڵەوە وەکو کۆیلە بەند بووبــام، بچوومایە بازاڕ لێپرســینەوەی لەگەڵــدا دەکــردم، بچوومایە ماڵە خزمێك تەنانەت ماڵی باوکم یا برایەك یا خۆشکێکم، وایدەزانی ڕەدووکەوتوومە، بەو شێوەیە مامەڵەی لەگەڵــدا دەکردم، کە گواســتمییەوە نزیکی چل مســقاڵێك زێڕم لەگەڵ خۆم هێنــا، ئەوەندەی نەبرد، ســێ چوار مانگێك مرخی لێمخۆشــکرد و بە خۆشــی بێ یا ترشــی زێڕەکانی لەبن دەســتم دەرهێنا و فرۆشتی، بە پارەکــەی و هەندێکی لەســەر دانا ئۆتۆمبێلی پێکڕی و بەناوی خۆشی کرد، گوێم پێنــەدا گوتم بەڵکو باش دەبێ و تۆزێك تەبیعــەت و خووی دەگۆڕێت، بەڵام هەیهوو هەیهوو خوو گۆڕینی چی و حاڵی چی، پاشــان دووگیان بــووم و بــە حاڵێکی زێدە ناخۆشــەوە، بە نەشتەرگەری کچێکم بوو، ناومان نا(تارا) ئەو پیاوە ڕۆژ بە

ڕۆژ ڕەفتــاری لەگەڵم خراپتر دەبوو، چەند جارێك تۆرام و چوومەوە ماڵی باوکــم، گوتم: من کــە ژیانم تاڵ و ســوێرە با کاریگەری بەسەر دەروونی و ئــەو منداڵەمەوە نەبــێ، لەوەتەی چاوی کردۆتەوە لە ماڵێکی پڕ ئاژاوە و باوکێکی تــووڕە و بە ڕق و کینە، خۆی دۆزیووەتــەوە، بۆیە کە دەتۆرام لەگــەڵ خۆم دەبــرد، کەچی ئەو بە بردنــی کچەکەم شــێت و هار دەبوو، دەمگوت ئێ باشە خۆ تۆ دایك نیت، هەتا بتوانی بەخێوی بکەی و شیری پێبدەی و خزمەتــی بکەی، بهێڵە با لای من بێت، ماوەی دوو سێ هەفتە لەیەك دوورکەوتینــەوە گوتم: تاوەکو هێمن دەبێتەوە ئەوسا بــە منداڵەوە دەگەڕێمەوە، کەچی ئەو نەیدە سەلماند و دەهات بە زۆر لێدەستاندم، یەك دوو جارێك ناچــاری کردم ســکاڵام لە دژی تۆمارکرد و بە یاسا منداڵەکەم لێوەرگرتەوە، ساڵێك زیاتر تۆرام و لێی دوورکەوتمــەوە، دوا جار کە چوومەوە لای لــە جــاران خراپتــر مامەڵەی لەگەڵدا کردمەوە، بۆیە منیش ناچار بــووم داوای جیابوونــەوەم لێکــرد و چوومە دادگا داوای جیابونەوەم کرد، کێشــەمان لــە دادگا نێزیکی حەوت هەشــت مانگێکی خایاند و تەڵاقی خــۆم وەرگــرت و دادگاش هەموو مافێکی ســەلماندم و منداڵەکەشی پێدام، ئینجا بێ ئەوەی خۆی داوای بکات من هەقی بینینی منداڵەکەمم دەدا پێــی و هەموو جارێ لە کات

> ڕۆژێکی خۆشم لەگەڵی نە بردە سەر، پیاوێکی ڕەزیل و پارە پەرست، تووڕە و هەموو کات هەڵچوو، نیگەران و شپرزە بوو

ـــــەدەدا کچەکەی ببینێ؟

و ســـاتی خۆیدا منداڵەکەم دەدا بەو برایەی کـــە خۆی ئـــەو کارەی پێ ســـپاردبوو، بێ ئـــەوەی تەنانەت بۆ یەك جاریش بێت کێشـــەم لەسەر ئەم مەســـەلەیە دروست کردبێت، ئەو ژنی هێنایەوە، ئەوەشم زۆر پێ ئاسایی بوو، گوتم: مافی خۆیەتی ژیانی ئاسایی خۆی هەڵبژێرێتەوە، منیش شـــووم بە ئامۆزایەکی دایکم کرد کە لە وڵاتی نەرویژە و زیاتر لە دوانزە ساڵە نیشتەجێی ئەوێیە و ئەندازیـــاری کارەباییە و لە کۆمپانیایەکـــدا کار دەکات، ئەوە دوو ساڵە من نیشتەجێی نەرویژم و هەموو ســـاڵێ بۆ ماوەی دوو سێ مانگێك دێینـــەوە ئێـــرە ئینجـــا دەگەڕێینەوە ئەوێ، من کە سەفەرم کرد کچەکەمم دا بەو بە شەرتێك هەقی دیتنیم هەبێت و شـــەوێك لام بمێنێتەوە، لەسەر ئەوە ڕێککەوتیـــن، ئـــەوە دوو مانگە لێرەم کەچی نەهێشتووە کچەکەم ببینم و بە هەموو شـــێوەیەك هەوڵمدا رازی بکەم کەچی دواجار بـــە خزمێکی هەواڵی بۆ نـــاردم کەوا بۆیـــە ناهێڵێ ببیبینم چونکە ترســـی هەیە گوایە لەوانەیە منداڵەکەم لەگەڵ خۆم ببەمە نەرویژ، ئێ باشە خۆ منداڵ بردن شتێکی وەها ئاسان نییە جا باشە وا گریمان ئەوەش نیازم بوو، ئایا دابینکردنی دوا ڕۆژی کچەکەم شتێکی خراپە؟؟ منیش داوای یاسایم لەسەر تۆمارکرد و بە سێ دانیشتنی دادگا، بڕیار درا کـــە منداڵەکەم ببینم و داواکەی دۆڕاند، سەیر لەوەدابوو بە دادوەری دەگوت بۆیە رازی نیمە منداڵەکەم ببینێ، چونکە دەیڕفێنێ و بە دزییەوە لەگـــەڵ خۆی دەیباتە ئەوروپا، پاشـــان مێردی کردۆتەوە و لەگەڵ مێردەکـــەی ڕێککەوتوونە ئەو کارە بکـــەن، بەڵام دادگا قســـەکانی ڕەتکردبۆوە و لێی وەرنەگرتبوو، چونکە دیاربوو کە بە هانەکانی ناڕاست و بێ بنەمان و هەر بۆ هەندێ ئەوە دەکات کە ژیانی مـــن و کچەکەم تێك بدات و لە دیتنی کچەکەی خۆم بێبەشـــم بکات.

ئەوە کێشـــەی منە لەگەڵ پیاوێك کە چ خۆشـــییەکم لە ژیاندا لەگەڵی نەدیـــت، خـــوا ژن لە پیـــاوی ئەوها تەبیعەت توندوتیـــژ بپارێزێ و کەس قســـمەتی بۆ پیاوی ئەوها نەبێ، لە هەمووشی ســـەیرتر ئەوەبوو لە دادگا کە حوکـــم لەبەرژەوەندی من دەرچوو دەیگـــوت لـــە دادگای پێداچونەوە، هەڵیدەوەشـــێنمەوە چونکە حوکمێکی نایاسایی و نا عادیلانەیە.

سەیر لەوەدابوو بە دادوەری دەگوت بۆیە رازی نیمە منداڵەکەم ببینێ، چونکە دەیڕفێنێ و بە دزییەوە لەگەڵ خۆی دەیباتە ئەوروپا

بۆچی دەستبەرداری منداڵەکانـ

لەبەرەبەیانێکی رۆژی هەینی لە نەخۆشخانە گیانی لەدەستدا، کە مرد خەڵکی کفن و دفنیان کرد و ناشتیان، پارەمان نەبوو تازییەش دابنێین

ئەوانیش بەهەموو مەرجەکانم رازی بوون و گوتیان لای خۆمان دەیخەینە قوتابخانە و وەکو کچی خۆمانی حسێب دەکەین

ژیانی کولەمەرگی و بێ چارەیی خێزانێك (ئەمین) کە خێزانی پێکەوەنا، کاروکاسبییەکی باش و ژیانێکی باش و گوزەرانێکی مامناوەندی هەبوو، کابرا بووە خاوەن چوار منداڵیش هیچ کێشەیەکی وای نەبوو شایەنی باس بێت، بەڵام لەپڕ نەخۆش دەکەوێت و بەدەردی نەخۆشییەوە پەککەوتەی ناو جێگە دەبێت، بالێگەڕین (حەسیبە)ی خێزانی دەردە دڵی و خۆشی و ئەندێشە و ناخۆشی و ناگوزەرانییەکانی خۆیمان بۆ بگێڕێتەوە، ئەویش بەم شێوەیە باسی گرفتەکانی خۆیانی کرد و گوتی: کە مێردم کرد ژیانێکی خۆش و ئارام و سەقامگیرمان هەبوو، کێشەیەکی وامان نەبوو، شایەنی باس بێت.. بەڵام دوای ئەوەی بووینە خاوەن چوار منداڵ، لەپڕ پیاوەکەم دووچاری نەخۆشییەکی کوشندە هات، تا دوو سێ مانگانیش پزیشکەکان سەریان لە نەخۆشییەکەی دەرنەدەکرد، هەریەکەی ناوێکی لێدەنا و مستە دەرمانێکیان بۆی دەنووسی. بەڵام ئەو نەك هەر بەرەو باشی نەڕۆیی بەڵکو رۆژبەرۆژیش خراپتر دەبووو. ئەو شەو و رۆژ دەکوڵێ و هەناسەی تەنگ دەبوو. ئەگەرچی بەژیانیشی جگەرەیەکی نەکێشابوو کەچی دواتر، پزیشکەکان دەیانگوت ئەوە هەمووی بەهۆی دوکەڵی پیس و گازەوە دووچاری ئەو نەخۆشییە هاتووە، تا ئاخیرییەکەی پزیشکێك دوای ئەوەی لەنەخۆشخانە بۆ ماوەی دوو هەفتە نواندی و پشکنینی جۆراوجۆری خوێن و تیشکی بۆ گرت، پێی گوتین ئەوە تووشی شێرپەنجەی سییەکان هاتووە ئینجا لێی پرسیم و گوتی: ماڵتان لە کوێیە، گوتم ماڵمان نزیکە لە ناوچەیەکی پیشەسازی و کارگەی قیر و بەرد شکاندن و ئەوانەی لێیە. پزیشکەکە گوتی: ئەوە هەمووی بەهۆی ئەو دوکەڵە پیسەی ئەو کارگانەوە تووشی ئەو نەخۆشییە گرانە هاتووە و ماوەیەکی زۆر گاز و دوکەڵی پیسی ئەو کارگانەی هەڵمژیوە. تازەش نەخۆشییەکەی لێی پیس کردووە. دەبێ چەند جارێك نەشتەرگەری بکرێت بۆ ئەوەی زوو نەمرێت. ئینجا کاتی نەشتەرگەری کردنی بۆ دانا و لەکاتی خۆیدا نەشتەرگەری کرد، دوو سێ مانگان هەتا هاتەوە سەرەخۆ هەر لە نەخۆشخانە و دواتر سەردانی پزیشك و لەو رێگەیەدا بووین. ئینجا لەبەر ئەوەی پیاوەکەم توانای کارکردنی نەمابوو، بۆیە سەرەتا هەرچی پارەی هیشکەمان هەبوو لە ماڵێ لەداو و دەرمان و پزیشك بەخەرجمان دا. زۆر جاریش لەبەر بێ پارەییان ناچار دەبووین، داوای پشکنین و دەرمانمان لە پزیشکەکە دەکرد تاوەکو لە نەخۆشخانە بۆمان دابین بکات. تا وایلێهات وردە وردە کەلوپەلی ناوماڵمان بۆ دابینکردنی خەرجی چارەسەرکردن و داودەرمان دەفرۆشت. تا ئەو کاتەی کەلوپەلێکمان مابوو، فرۆشتمان، کە هیچمان نەما، داوای خێرم لەم و لەو دەکرد و بەو بۆنەشەوە هەندێ کەسی خێرخواز ماوەیەك یارمەتیان داین، بەڵام داخی گرانم هەموو ئەو هەوڵانەش بە فریای مێردەکەم نەکەوتن. چونکە دوای ساڵێك لە ململانێ لەگەڵ نەخۆشی ئاخیرییەکەی دەردەکەی بەتەواوەتی لێی پیس کرد و بەتەواوەتی لە پەلوپۆی خست و لەبەرەبەیانێکی رۆژی هەینی لە نەخۆشخانە گیانی لەدەستدا، کە مرد خەڵکی کفن و دفنیان کرد و ناشتیان، پارەمان نەبوو تازییەش دابنێین. خۆشی لە خوشکێك زیاتر کەسی تری نەبوو، ئەویش ماڵی لە شارێکی تر بوو. ئەوەی تر هەندێك یارمەتیان دا و دواتر ئەوانیش لە توانایاندا نەما. بەڕاستی ئەوکات بارودۆخێکی زۆر ناخۆش بوو، گرانییەك لەباسی کردن نایەت. من و منداڵەکانم بە کولەمەرگییەوەماینەوە. بە چێشت و نانی ماڵە جیرانان دەژیان. ناچار بووم، خزمەتکاری لە ماڵان بکەم و خۆم و منداڵەکانمی پێ بژیەنم، منداڵەکانم سێ کیژ و کوڕێك بوون. تەمەنیان لە نێوان (٨-١٤) ساڵیدا بوون. منداڵی گەورەم کە کچ بوو گەیشتبووە تەمەنی چواردە ساڵان. ماڵێکی دەوڵەمەند بە وەزعی منیان زانیبوو. ماوەیەك یارمەتیان داین. ماوەیەکیش سۆراغیان کردین و بزانن چۆنین و ناو و ناوبانگمان چۆنە. کە دیتیان من سەرەڕای ئەو کولەمەرگی و رەزالەتی و نەبوونییەش کە تیایداین، بەڵام خێزانێکی بەڕەوشت و سەربەرز و ناوبانگ باشین. رۆژێك پیاوێك و ژنێکی پۆشتە، لەبەردەرگامان لە ئۆتۆمبیلەکەیان هاتنە خوارەوە و هاتنە ژوورەوە. کە سەیرم کردن، دیتم ئەو ماڵەن کە هەموو رۆژانی هەینی خواردنمان بۆ دێنن، ئەوان هەربە پێوە بوون کە شۆفێرەکەیان هەندێ کەرەستەی خواردەمەنی هێنایە خوارەوە و پیاوەکەی کە ناوی (دلێر) بوو پاش چاك و چۆنی و هەواڵپرسین و ئەو شتانە، ئەوجا هاتە سەرهۆی هاتنەکەی و گوتی (حەسیبە) ئێمە دەمێکە تۆ دەناسین، دەزانین کە ژنێکی رێك و پێك و سەربەرزی، سەرەڕای ئەو مەرگەساتەش کە تیایدا دەژی، لە ماڵان کار دەکەی بۆ ئەوەی بتوانی ئەو منداڵانەت بەخێو بکەی و بشیاننێریتە قوتابخانە. ئەوجا ئێمەش زۆرمان بیرکردەوە کە بتوانین بەشێوەیەك یارمەتیت بدەین کە نەبێتە خێروخێرات و دەست پانکردنەوە، بۆیە بیرمان کردەوە کە لەبەر ئەوەی ئێمە منداڵمان نییە و بەتەنیاین، ئەگەر حەزت لێیە. (نێرگز)ی کچە گەورەت بدە ئێمە و هەم یارمەتی ئێمەش دەدا و هەم ئێمەش یارمەتی تۆ دەدەین و ئەویش وەکو کچی خۆمان تەماشا دەکەین.

حەسرەتی منداڵ لەدەست دەرچوون

(حەسیبە) تا ئێرە بە بەردەوامی و یەکبینە باسی خۆی بەبێ پچڕان دەگێڕایەوە، ئینجا تۆزێك راوەستاو ئاخێکی قوڵی هەڵکێشا و دەستی بە قسان کردەوە و گوتی: ئاخ کە نەبوونی دەردێکی گەلێك گرانە، لەمێژە گوتوویانە کە برسێتی رەگێکی لە هاری دایە، من ئەگەر برسی نەبومایە قەت منداڵی خۆم دەدایە خەڵکی. بە هەرحاڵ ئەو جاری داواکەیانم رەتکردەوە. بەڵام ئەوان دوو سێ جاری تریش داوایان کردووە و ئێمەش رۆژ بە رۆژ وەزعمان خراپ و بازاڕیش بەرەو گرانی زیاتر و زیاتر دەچوو، خۆشم بەرامبەر بەو خێزانە زۆر شەرمەزار دەزانی. کە چەند جارێك هاتن و داواکەیانم رەتکردەوە و ئەوانیش ئەوەندە بۆم باش بوون. دواجار هەستام لەناووناوبانگی ئەو ماڵەم پرسی، زانیم کە ماڵێکی تا بڵێی بە حەیا و بە ناموسن و زۆریش چاوتێر و دەوڵەمەندن. دیسان هاتنەوە و داوای (نێرگز)یان کردەوە. منیش هەندێ قسەم لەگەڵ کردن و باسی مەرجەکانی خۆم بۆ کردن. ئەوانیش بەهەموو مەرجەکانم رازی بوون و گوتیان لای خۆمان دەیخەینە قوتابخانە و وەکو کچی خۆمانی حسێب دەکەین. ئەوەبوو هەفتەی یەکەم و دووەمم زۆر بە زەحمەتی بڕی. پاشان رۆژێك بەسەردان هێنایانەوە و تا ئێوارە لەلام بەجێیان هێشت، بەڕاستی رەنگ و رووی هاتبووە سەرەخۆی، بەجلوبەرگێکی ئەوپەڕی خاوێن و نوێوە، لە قوتابخانەیەکی ئەهلیان دانابوو. هەڵسوکەوتیشیان لەگەڵی تابڵێی باش و میهرەبانانە بوو. بەهەرحاڵ کە لێی دڵنیابووم. ئیتر تا رادەیەکی زۆر نیگەرانیم نەما و ئاسوودە بووم. ئینجا کە ئێوارە هاتنەوە (دلێر) گوتی: (حەسیبە) ئامۆزایەکم وەکو ئێمە منداڵییان نییە، زۆر حەز دەکەن منداڵی خێزانێکی باشیان لەلابێت بۆ ئاوەدانی. ماڵێکی تا بڵێی چاوتێر

و باشــن. من بۆخــۆم ئامۆزای خۆم باش دەناســم کە چەند مرۆڤێکی میهرەبــان و نەجیبە. کە چاوی بە (نێرگز)ی ئێوە کەوت، زۆر زۆری را لێبوو دەیگوت سەد رەحمەت لەو دایکەی ئــەو منداڵەی وەها بەخێو و پەروەردە کــردووە، ئەگەر حەزت لێبــوو دەتوانی ئەو کچەت کە لە نێرگــز بچوکترە بیاندەیتێ و ئەوانیش وەکو منداڵی خۆیان حســێبی بۆ دەکەن. دوو سێ هەفتان مەســەلەکەم تاوتوێ کــردو چەند جارێك ئامۆزاکەی (دلێر) بەخۆیان هاتنە ماڵمان و داوای (شــیلان)ی کچەکەی تریان کردم. (شیلان) لە (نێرگز) بچوکتر بوو. منیش کە دواتر تاقیمکردنەوە، زانیم کە ئەوانیش خێزانێکی باشن و گوتم: باشە، بــەڵام هەرکاتێك گوتم: کچەکەم دەوێتــەوە نابێ ئێوە رێگری لە گەڕانەوەی بکەن. هەروەك بەهەمان شــێوەش لەگەڵ کاك (دلێر) و خێزانەکەی رێککەوتووم. ئەویشــم بەشێوەیەکی کاتی بەواندا و گوتم: تاوەکو خودا دەروویەکی خێرمان لێدەکاتەوە.

بەڕاســتی ئەوەی قەت لە خەیاڵمدا نەبوو، ئەوەی چاوەڕێم نەدەکــرد رووبدات، روویدا. ئەویــش ئەوە بوو رۆژێکی هەینی (دلێر و خێزانەکەی) بڕیار دەدەن بچنە ســەیران و (نێرگز)ی کچیشم لەگەڵ خۆیاندا دەبەن. کە دەچنە سەیران، لەسەر داوای (نێرگز)ی کچم دەچنە (بێخاڵ) لەوێ لەکاتی گەڕانەوەیاندا لۆرییەکی گەورەیان لە پشــت دەبێ و ســتۆپی نامێنێ و لە پشتەوەڕا خۆی دەکێشێ بە ئۆتۆمبیلەکەی (دلێر)، ئەویش هەر هێندە دەزانێ شتێکی بەوپەڕی هێزەوە خۆی پیا کێشا، نەیزانی چی بوو، ئەوەندەی زانی کە لۆرییەك لە پشــتەوەڕا پاڵی پێوە دەنێ و ئەوەها لێیان گیر دەبێ بواری خۆدەربازکردنیان نامێنێ و ئۆتۆمبیلەکەیان بە شاخێك دا دەدات.

لە ئەنجامی خۆپیاکێشانەکە وخۆ لە شاخ دانەکە هەرسێکیان (دلێر و هاوســەرەکەی و نێرگز)ی کچم دەمودەســت دەمرن. کە هەواڵیان بۆ هێنــام من لە هۆش خۆم چووم. ئای خودایە چیم بەســەرهات، نە خۆراکم ما، نە خــەو و ژیانم، نە هیچ شــتێك. ژیان و دنیام لە پێش چاو تاریك بوو. باوەڕم نەدەکرد (نێرگز) مردووە. نەمدەهێشــت بیخەنە ناو گۆڕ. قوڕی دنیام بەسەرخۆمدا کرد. بە چوار کەسان لەسەر قەبرەکەیان لادام. من پێنج شــەو و رۆژان هەر لەخۆم دا و خۆم رنییەوە. چونکە من ببوومــە هۆی مردنی کچەکەم. ئەگــەر نەمدابایە ئەو ماڵە، ئەو بۆ تووشــی ئەو رووداوە دڵتەزێنە دەبوو، بۆ بەو چارەنووسە رەش و شــوومە دەگەیشت و منیش ســکم دەسووتا. لە ترسان (شیلان)یشم وەرگرتەوە. بەڵام دوای دوو سێ هەفتە زانیم کەوا (دلێــر) پارچە زەوییەکی بەناوی (نێرگز)ی کچم کردووە و بە ئێمەشی نەگوتبوو.

داخەکەم کابرایەکی زۆر باش و میهرەبان بوو، زۆری (نێرگز) خۆش دەویســت و بەڕاست کردبوویە کچی خۆی. بەڵام فایدەی چییە، لە دەســتم رۆیشت و جەرگم سووتا. هەموو جارێك دەڵێم، بریا مردن هەبوایە بەس برسێتی و هەژاری نەبوایە. سەری هەموو دەرد و بەڵایان لە هەژاری دایە.

ی بوو؟

نووسەر و ڕۆژنامەنووسی سوری (لوبنا مەحموود یاسین) بۆ گوڵان:

ئەوەی ئیمڕۆ بەناوی کرینەوەی نامووس لە کۆمەڵگە ئیسلامییەکان پەیڕەو دەکرێ، دوورە لە ئیسلامی ڕاستەقینە

✿ (لوبنا مەحموود یاسین) لەگەڵ ئەوەی هەڵگری بڕوانامەی بەکالۆریۆسە لە زانستە سروشتییەکان، بەڵام هەر زوو دوای تەواوکردنی خوێندنی زانکۆ، ڕووی لە بواری نووسین و ڕۆژنامەگەری کردووە، سەرەتا بە نووسینی کورتە چیرۆك و دواتر ڕۆمان ناوبانگی دەرکرد، یەکەمین زنجیرە چیرۆکی خاتوو(لوبنا) بە نێوی(ضد التيار) بوو کە ناو و سەدایەکی گەورەی هەبوو، چەند گەورە نووسەر و چیرۆك نووسێك نووسینیان لە بارەیەوە بڵاوکردەوە، دیارترینیان نووسەری بەناوبانگی میسری (ئوسامە ئەنوەر عوکاشە) بوو.

خانم (لوبنا) جگە لە نووسین و ڕۆژنامەگەری دەستێکی ڕەنگینیشی لە بواری نەحت و نیگارکێشیدا هەیە، هەروەها هەڵگری بڕوانامەی دبلۆمە لە زمانی ئینگلیزی و سستەمی کۆمپیۆتەرسازیدا.

خانمی(لوبنا) ئەندامی یەکێتی نووسەرانی عەرەب و ئەندامی فەخری یەکێتی نووسەرانی خانمانی میسرە، ئێستا وەك ئەندامی دەستەی نووسەرانی گۆڤاری(حياە)ی سعودی کاردەکات، هەفتەنامەی(گوڵان) لە دەرفەتێکدا پەیوەندی پێوەکرد و ئەو گفتوگۆیەی لە بارەی مەسەلی نامووس لە کۆمەڵگە ڕۆژهەڵاتییەکان لەگەڵ تاوتوێکرد.✿

*** تاوانەکانی کرینەوەی نامووسساڵانە لە ڕۆژهەڵاتدا دەبێتە هۆکاری مەرگی هەزاران ئافرەت، پیاوان بۆ شاردنەوەی کەموکوڕییەکانیان شەرەف و ئاکاری کۆمەڵایەتییان بە نامووسی ژنەکانیان دەبەستنەوە، ئێوە هۆکاری ئەمە بۆچی دەگەڕێننەوە؟.**

- بەبۆچوونی من عاداتە بۆ ماوەییەك لە دوای یەکەکان ڕۆڵی سەرەکی لەبەردەوام بوونی ئەو تراژیدیایە دەبینن، پێشتر جیهانی ڕۆژئاواش ساڵانێکی زۆر بەدەست ئەو جۆرە عادات و مەوروسە کۆمەڵایەتییانە چەندین سەدە ناڵاندوویەتی، لەوێدا چەوساندنەوە و ڕێگرییەکانی سەر ئافرەتان زۆرتر بوون بەو ڕادەیەی ئەوروپییەکان کۆنگرەیەکیان بۆ تاوتوێکردنی ئەوەی ئایا ژنان مرۆڤن یان نابەست!!؟

کاتێك ژنان دەکرێنە سیمبولی شەرەف و ئاکاری پیاو و خێڵ، پێویستە لە بواری ماف و خوێندنیشدا ئەو پێشەنگییەیان پێبدرێت، هەڵە ئەخلاقییەکانی پیاوان هیچی کەمتر نییە لە هەڵەکانی ژنان، هەر مرۆڤێك نێر بێ یان مێ) کە دەگاتە تەمەنی ڕوشد و باڵغ بوون خۆی بەرپرسە لە کردار و گوفتارەکان، نەك یەکێکی دیکە، پێویستە خۆی چارەنووس و داهاتووی دیاربکات، نابێ کەسێکی دیکە ببێتە وارس و باڵادەستی، هەر بۆیەش دەرەنجام خۆی باجی هەڵە و گوناهەکانی دەدات.

*** پیاوان لە پێناو پەردەپۆشکردنی خراپی و نەنگییەکانیان نامووسی خۆیان و بنەماڵەکەیان بەشەرەفی ژنەکانیانەوە گرێدەدەن، لە کاتێکدا گەر تۆ لە ڕووی زانستیشەوە تەماشای چەمکی نامووس بکەیت، دەبینیت چەند ئاکارێکی دیکەی وەك درۆ و دزیکردنیش دەگرێتەوە، بەڕای ئێوە هۆکارەکە ئایینە، یان عادات و تەقالیدی کۆمەڵگە؟**

من وەك موسڵمانێك ئەوەندەی لە ئایینی پیرۆزی ئیسلام گەیشتبم، دەبێ

بڵێم ئایین هیچ پەیوەندییەکی بە پاشخان و عاداتە کۆمەڵایەتییەکان نییە، بۆ نموونە ئیسلام سزای پیاوێکی گوناهکاری هاوشێوەی ژنێکی گوناهکار داناوە، بە هیچ شێوەیەك ئاماژەی بۆ سزایەکی توندتری مێینە نەکردووە، ئەوەی ئێستا بەناوی کرینەوەی ناموسەوە لە کۆمەڵگە ئیسلامییەکان پەیڕەو دەکرێ، دوورە لە ئیسلامی راستەقینە، ئیسلام هەرگیز کوشتنی کەسی زیناکاری حەڵاڵ نەکردووە، ئەگەر کوڕ و کچێك تاوانی زیناکردنیان لەسەر چەسپا، ئەوا بەلێدانی چەند جەلدەیەك سزا دەدرێن و بۆ ماوەی ساڵێکیش لە شار و شوێنی نیشتەجێبوونیان دوور دەخرێنەوە، کەچی بەپێی عاداتی هەنووکەیی کۆمەڵگە تەنیا کچە سزای کوشتنی بەسەردا دەسەپێندرێ و کورەکەش بێ تاوان هەژمار دەکرێ.

ئایینی ئیسلام کاتێك ئەو سزایەشی داناوە هەر لەسەر قسەی ئەم و ئەو یان پڕوپاگەندە و ناو و ناتۆرە ئەو سزایە جێبەجێ ناکات، بەڵکو دەبێ بەڵگەی پێویست لەبەردەست دابێ، بەڵگەکانیش بریتین لە چوار گەواهیدەر کە پێویستە هەر چواریان بە چاوی خۆیان گوناهەکەیان دیتبێ، بێگومان ئەمەش تا رادەیەك شتێکی موستەحیلە.

ئەوە تەنیا کلتوور و عاداتی رۆژهەڵاتییەکانە کە ناموس و کەرامەتی پیاو و خێڵ بە نەمری لە کۆشی ئافرەتاندا دەهێڵێتەوە نەك ئایین، عاداتی رۆژهەڵاتییەکان پیاو لە خانە و مەقامێکی باڵا و جیاوازتر لە مەقامی ژنان دادەنێ و چاوپۆشیش لە گوناهو هەڵەکانی دەکات.

*** لە روانگەی گۆڕانکارییە کۆمەڵایەتی و رۆشنبیری و ئابوورییەکانەوە پێت وانییە پێویستمان بە پێناسەیەکی نوێی ناموس هەیە؟ ئەگەر وایە پێناسەی تۆ بۆ ئەم چەمکە چییە؟**

- ناموس پێکهاتەیەکی تێکەڵە لە کۆمەڵێك بنەمای ئاکاری، راستگۆیی و وەفا و رێزگرتن لە خەڵکی لە بنەما هەرە سەرەکییەکانی ئەو پێکهاتەیەن، دادپەروەری و رێزگرتن لەخود ئەوانیش بەشێکن لە کەسایەتی و ناموس، چونکە ئەوەی رێز لە خۆی نەگرێ ناتوانێ شەرەف و ناموسیشی بپارێزێ.

*** وەك ئاماژەمان پێدا ئەو بیرکردنەوە هەڵەیە لە پێناو باڵادەست بوونە بەسەر ژنان و شاردنەوەی لایەنە لاوازەکەی پیاوانە، ئێوە چۆن شرۆڤەی ئەو حاڵەتە دەکەن، بەتایبەت کاتێك کۆمەڵ جەستەی مێینە گوزارشت کردن لە کەسایەتی پیاوان دەبەستێتەوە؟**

- بە مەزندەی من فێڵەکە لێرەوە دەست پێدەکات کە شەرەفی ئافرەت دەکرێتە سیمبولی کۆمەڵایەتی پیاوان و دەبێ نێرینەش پارێزگاری لەو سیمبولە بکات!!

بەڵام ئافرەتانیش خۆیان دەستیان لە قووڵکردنەوەی ئەو تێزە و چاندنی لە هزر و گیانی نەوەکان هەیە، چونکە زۆرینەی ژنان لە کاتی پەروەردەکردنی منداڵەکانیاندا ئەوان لەسەر ئەو جۆرە عادات و هزرە نێرینەیە پەروەردە دەکەن، ئینجا رۆڵی شەقام و کۆمەڵگە دێت، ئەوانیش هەر هەڵگری ئەو تێزە پەروەردەییەن و ناتوانن لێی دەربچن، دەرەنجام عادات و ترادسیۆنەکان لە رێگەی پەروەردەی کۆمەڵگە و پەروەردەی خێزان، لە نەوەیەکەوە بۆ نەوەیەکی دیکە دەگوازرێتەوە.

*** ئاسەوارە نەرێنییە خراپەکانی ئەو دیاردەیە چین؟ چ کاریگەرییەك لەسەر سایکۆلۆژییەتی ژنان جێدەهێڵێ؟**

بێگومان کۆمەڵە ئاسەوارێکی نێگەتیڤ جێدەهێڵێ، هەستی دووفاقی قووڵتر دەکات، بەتایبەت کاتێك دەبینرێ دوو کەس هاوبەشن لە گوناهێك کەچی تەنیا یەکێکیان هۆکاری هەموو تاوانەکەی دەخرێتە ئەستۆ و ئەوی دیکەش ئازاد دەکرێ، جگە لەمە ئەو دیاردەیە هەستی خۆبە کەمزانین و ناکاملی سایکۆلۆژی لای مێینە قووڵتر دەکات و کۆمەڵگەیەکی یەك رەگەزی دەخاتە روو کە هەموو بڕیار و کردارێکی لە دەست پیاوانە و نیوەکەی دیکە هیچ قورسایی و حزورێکی نییە.

*** چ نەخشە رێگەیەکمان پێویستە بۆ لابردنی زوڵم و غوبنی سەدان ساڵەی سەر ژنان و خستنەرووی پێناسەیەکی نوێی چەمکی ناموس کە یەکانگیر بێ لەگەڵ پێشکەوتنە کلتووری و کۆمەڵایەتییەکان؟**

بە مەزندەی من سوود وەرگرتن لە زانست و ئایین، باشترین نەخشە رێگەیە بۆ رەشکردنەوەی زۆرێك لەو چەمك و عاداتە کۆمەڵایەتییە هەڵانەی کە نەوە لە دوای نەوە بۆمان گواستراوەتەوە، بە هۆی زانستەوە و دەتوانین پەرە بەلایەنە عەقڵی و مەعریفییەکانی تاك بدەین، ئایینیش سستەم و رێسایەکی مەحکەمە بۆ چەسپاندنی ئەو بەها ئەخلاقییانەی کە تەحەکوم بە سلوکی تاك دەکەن.

کاتێک ژنان لە مەسەلەی شەرەف و ئاکاردا دەکرێنە سیمبولی پیاو و خێڵ پێویستە لە بوارەکانی خوێندن و مافیشدا ئەو پێشەنگییەیان پێ بدرێت

سوود وەرگرتن لە زانست و ئایین، باشترین رێگە چارەیە بۆ رەشکردنەوەی کاریگەری عادات و تەقالیدە بەسەرچووەکان